

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตำรวจ มีความสำคัญต่อสังคมและกระบวนการยุติธรรม คือการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในสังคม และมีหน้าที่ควบคุมสังคมในฐานะผู้รักษากฎหมาย ซึ่งหมายถึงการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสังคมด้วยยุทธวิธีต่างๆ ในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อาชีพตำรวจจึงมีขอบเขตกว้างขวางเกี่ยวข้องกับประชาชนตลอดเวลา สำหรับกิจการของตำรวจไทยในปัจจุบัน ได้มีการกำหนดรูปแบบของภารกิจหน้าที่ ความรับผิดชอบและบทบาทของตำรวจไว้หลายประการ เช่น ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ตำรวจไทยมีอำนาจหน้าที่ 4 ประการ คือ (กรมตำรวจ 2528 : 23)

1. รักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายใน และภายนอกประเทศ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน
2. รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำผิดอาญา
3. บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน
4. ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

งานที่ถือว่าเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของตำรวจคืองานสอบสวน เมื่อคดีอาญาเกิดขึ้นบุคคลที่ประชาชนจะต้องเข้าแจ้งความร้องทุกข์ก็คือพนักงานสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนที่สอบปากคำ เก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ สรุปสำนวนการสอบสวนส่งฟ้องศาล ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมจึงเริ่มต้นที่พนักงานสอบสวนเป็นคนแรก ดังนั้น การสอบสวนจึงเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำเอาตัวผู้กระทำความผิด ผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการ รูปแบบ ระเบียบ ข้อกำหนด และเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยเฉพาะที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ประมวลกฎหมายอาญา ระเบียบและคำสั่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน

ทั้งฝ่ายผู้เสียหายและผู้ที่ถูกกล่าวหา คำรวจซึ่งมีหน้าที่ดังกล่าวนี้คือ คำรวจหน่วยปฏิบัติอันได้แก่ พนักงานสอบสวน คำรวจประจำสถานีตำรวจนั่นเอง (บุญน้อย ถิ่นชนอน 2543 : 2)

ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในขั้นตอนการสอบสวนเริ่มจากการรับคำร้องทุกข์ การสืบสวน ตรวจค้น จับกุม ควบคุม สอบปากคำ นำตัวผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล อีกทั้งต้องมีการควบคุมพยานต่างๆ ด้วย ถึงแม้ว่าพนักงานสอบสวนได้สรุปสำนวนการสอบสวนส่งไปให้พนักงานอัยการแล้วก็ตาม ก็ต้องดูแลพยานให้ดี โดยหากมีการสืบพยานในชั้นศาล พนักงานสอบสวนจะต้องสามารถที่จะนำพยานมาสืบต่อศาลให้ได้ หากไม่สามารถนำตัวมาศาลได้ พนักงานสอบสวนจะต้องถูกพิจารณาข้อบกพร่อง ทำให้ศาลไม่สามารถที่จะเอาผิดกับผู้ต้องหาได้ ทำให้ศาลต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาได้ ก็ทำให้ผู้ต้องหาเหล่านั้นกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

พนักงานสอบสวนซึ่งนอกจากจะมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภทแล้วยังจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง จับกุม สอบสวน และประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย พนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการสืบสวนติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหาเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยทำการสอบสวนและฟ้องผู้ต้องหาเหล่านั้นให้ศาลลงโทษได้ยังผลให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในท้องที่ สังคมเป็นอย่างคึกคักต่อมา

พนักงานสอบสวนจึงเป็นด่านแรกของกระบวนการยุติธรรมที่จะมีบทบาทอย่างมากในการอำนวยความยุติธรรมให้มีความสะดวกรวดเร็ว และเที่ยงธรรม การบังคับใช้กฎหมายก็จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งตรงกันข้ามหากพนักงานสอบสวนไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสังคมโดยรวมได้ ในการดำเนินการตามหน้าที่ของพนักงานสอบสวนนั้นมักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ เพราะขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล เช่น การตรวจค้น จับกุม คุมขัง เป็นต้น จากสถานะสังคมปัจจุบันที่อาชญากรรมมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในด้านปริมาณและความรุนแรงนั้นส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนทั้งสิ้น และเมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งพนักงานสอบสวนแล้วจะพบว่า เป็นตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบมาก โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานย่อมมากตามไปด้วย ดังนั้นพฤติกรรมของพนักงานสอบสวนในด้านลบที่ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนอยู่ในความสนใจของประชาชนตลอด ไม่ว่าจะเป็นการใช้ความก้าวร้าวกับผู้ต้องหาหรือกับประชาชน การข่มขู่ใช้อำนาจบังคับในทางไม่ถูกต้อง การเรียกเก็บเงินหรือสิ่งตอบแทนเพื่อช่วยเหลือในคดี หรือการรับสินบน เป็นต้น ในขณะที่การหย่อนประสิทธิภาพของการทำงาน การบกพร่องในหน้าที่การคำสั่งานวน การทำสวนการสอบสวนล่าช้าหรือทำสำนวนอ่อนอันเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหลุดพ้นจากการดำเนินคดีถือเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนผิดหวัง ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน

สอบสวนรวมทั้งนำไปสู่การเสริมสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาพพจน์ตำรวจด้วย

จากรายงานวิจัยสภาพปัญหาเพื่อจะใช้ในการจัดทำแผนแม่บทกรมตำรวจ ฉบับที่ 2 (กองวิจัยและแผนงาน กรมตำรวจ 2534) ได้รายงานสภาพปัญหาต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน มี 2 ประการ คือ

1. ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวก ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับความสะดวกในการรับแจ้งความร้องทุกข์ไม่ได้รับการบริการอย่างเป็นกันเองและประชาชนไม่เชื่อว่าพนักงานสอบสวนจะแก้ปัญหาที่ร้องทุกข์ได้ จากภาพพจน์ขั้นต้นการดำเนินงานและสภาพปัญหาต่างๆ ก่อให้เกิดผลกระทบคือ ประชาชนผู้ใช้บริการและต่อหน่วยงานซึ่งในที่สุดประชาชนก็จะขาดความไว้วางใจ เพราะไม่สามารถเป็นที่พึ่งในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนได้

2. ปัญหาด้านการให้บริการบนสถานีตำรวจ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับความสะดวกในการรับแจ้งความร้องทุกข์ โดยเห็นว่าเจ้าพนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่รับแจ้งความด้วยความล่าช้า ไม่ได้รับความสะดวกและไม่ได้รับความเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่

พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการทำงานของพนักงานสอบสวนที่ปรากฏในงานวิจัยดังกล่าวเป็นสัญญาณที่แสดงถึงปฏิสัมพันธ์สองทางของความรู้สึกไม่พึงพอใจในการทำงานระหว่างพนักงานสอบสวนและประชาชนผู้มารับบริการซึ่งต่างส่งผลโดยตรงต่อกันและกันอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ภายใต้บริบทการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้นอยู่ภายในองค์กรแบบราชการซึ่งมีการควบคุมเป็นลำดับขั้น มีการทำงานที่ซ้ำซากจำเจ ปราศจากการมีอิสระในการทำงาน และมีการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ดังนั้น ปรากฏการณ์ทางความรู้สึกต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นอาจจะทำให้พนักงานสอบสวนผู้ปฏิบัติงานรู้สึกไม่พึงพอใจขึ้น โดยเริ่มต้นจากสถานการณ์ของการทำงานในองค์กร ซึ่งจะกลายเป็นความไม่พึงพอใจในสภาพการทำงานและขยายสู่ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของพนักงานสอบสวนระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้เข้ารับบริการ โดยที่ความรู้สึกดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ของความแปลกแยกในการทำงานของบุคคลในองค์กร

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงให้ความสนใจไปที่การตรวจสอบและวัดระดับของความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวน โดยแบ่งแยกมิติของการศึกษาเป็น 5 ภาวะ ตามกรอบทฤษฎีความแปลกแยกในการทำงานของซีแมน (Seeman 1959) ได้แก่ ภาวะไร้อำนาจ ภาวะไร้ความหมาย ภาวะไร้บรรทัดฐาน ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังรวบรวมตัวแปรที่เป็นสาเหตุของความแปลกแยกในการทำงานไว้ในการศึกษาครั้งนี้อีกด้วยโดยเน้นไปที่ความรู้สึกที่มีต่อบรรยากาศในการทำงานภายใต้องค์กรแบบราชการ คือ ตัวแปรทัศนคติที่มีต่อการทำงานใน ระบบราชการทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านความ

จำใจในการทำงาน มิติด้านความเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผนในการทำงาน มิติด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน และมิติด้านการมีอิสระในการทำงาน โดยจะได้ทำการศึกษากับกลุ่มประชากรที่เป็นพนักงานสอบสวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 8

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาระดับของทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านความจำใจในการทำงาน มิติด้านความเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผนในการทำงาน มิติด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน และมิติด้านการมีอิสระในการทำงาน

2.2 เพื่อศึกษาระดับของความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ทั้ง 5 ภาวะ ได้แก่ ภาวะไร้อำนาจ ภาวะไร้ความหมาย ภาวะไร้บรรทัดฐาน ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง

2.3 เพื่อวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ภายในระหว่างระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวน, วุฒิกการศึกษา และทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการกับความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 8

2.4 เพื่อศึกษาอิทธิพลของระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวน วุฒิกการศึกษา และทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการที่มีต่อความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8

3. ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

3.1 ทำให้ทราบระดับของทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ว่ามีอยู่มาก-น้อยเพียงใดในแต่ละมิติ และสามารถนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อนำไปพิจารณาวางแผนการแก้ไขเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาได้

3.2 ทำให้ทราบระดับของความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ทั้ง 5 ภาวะ โดยละเอียดว่า พนักงานสอบสวนของกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 มีความแปลกแยกในการทำงานสูง หรือต่ำในภาวะใด หรือเป็นการวินิจฉัยความ

รุนแรงของปัญหาดังกล่าว สามารถแปลความหมายและคาดเดาผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาได้ เพื่อนำไปสู่การเตรียมแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องตรงประเด็นมากขึ้น

3.3 ทำให้เข้าใจสภาวะของความสัมพันธ์ของสัมพันธกันระหว่างระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวน วุฒิการศึกษา และทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการกับความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 เพื่อการพิจารณาทิศทางของความสัมพันธดังกล่าวในตัวแปรที่ศึกษาแต่ละคู่ว่าเป็นไปอย่างไร และยังสามารถตรวจสอบความแกร่งของระดับความสัมพันธดังกล่าวได้อีกด้วย โดยผลที่ได้อาจจะใช้ประโยชน์ในการจัดกระทำตัวแปรอิสระที่ศึกษาเพื่อประโยชน์ในการลดปัญหาความแปลกแยกในการทำงานในบางด้านที่อาจจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

3.4 สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระใด (ระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวน วุฒิการศึกษาและทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการ) มีอิทธิพลต่อความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวนบ้าง และมีขนาดอิทธิพลมากน้อยเพียงใด อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำนายและควบคุมสภาพการเกิดความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวนได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

3.5 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้นี้ไปใช้เพื่อการสร้างหรือออกแบบวิธีการฝึกอบรมเพื่อลดสภาพปัญหาความแปลกแยกในการทำงานของพนักงานสอบสวนได้ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานสอบสวนได้เป็นอย่างดี

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตประชากร

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในกลุ่มประชากรที่เป็นพนักงานสอบสวนที่สังกัดในกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 (บก.น.8) จำนวน 102 คน

4.2 ขอบเขตตัวแปร

จากกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งกลุ่มของตัวแปรที่ศึกษาออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

4.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

1) ตัวแปรเชิงชีวสังคม ได้แก่ ระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวน
วุฒិการศึกษา

- 2) ตัวแปรทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการ ประกอบด้วย 4 มิติ คือ
- ก. มิติด้านความจำเจในการทำงาน (Routinization)
 - ข. มิติด้านความเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผนในการทำงาน

(Formalization)

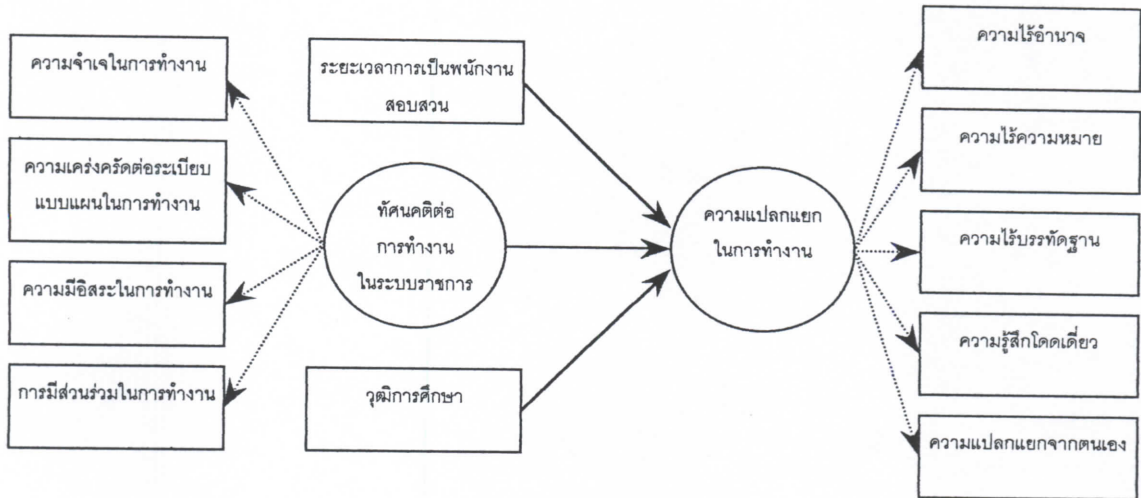
- ค. มิติด้านความมีอิสระในการทำงาน (Autonomy)
- ง. มิติด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation)

4.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความแปลกแยกในการทำงานซึ่งประกอบด้วยภาวะต่างๆ ทั้ง 5 ภาวะ ตามแนวคิดของซีแมน (Sceman 1959 :) ดังนี้

- 1) ภาวะความไร้อำนาจ (Powerlessness)
- 2) ภาวะความไร้ความหมาย (Meaninglessness)
- 3) ภาวะความไร้บรรทัดฐาน (Normlessness)
- 4) ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว (Isolation)
- 5) ภาวะความแปลกแยกจากตนเอง (Self-estrangement)

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 แสดงโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทำงานในระบบราชการและความเปลี่ยนแปลงในการทำงานของพนักงานสอบสวน

6. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

6.1 ระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวนมีความสัมพันธ์ในทางลบกับความแปลกแยกในการทำงานทั้ง 5 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความไร้อำนาจ, ภาวะความไร้ความหมาย, ภาวะความไร้บรรทัดฐาน, ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง

6.2 วุฒิการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความแปลกแยกในการทำงานทั้ง 5 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความไร้อำนาจ, ภาวะความไร้ความหมาย, ภาวะความไร้บรรทัดฐาน, ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง

6.3 ทักษะคิดต่อการทำงานในระบบราชการในมิติด้านความจำเริญในการทำงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความแปลกแยกในการทำงานทั้ง 5 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความไร้อำนาจ, ภาวะความไร้ความหมาย, ภาวะความไร้บรรทัดฐาน, ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง

6.4 ทักษะคิดต่อการทำงานในระบบราชการในมิติด้านความเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผนในการทำงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความแปลกแยกในการทำงานทั้ง 5 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความไร้อำนาจ, ภาวะความไร้ความหมาย, ภาวะความไร้บรรทัดฐาน, ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง

6.5 ทักษะคิดต่อการทำงานในระบบราชการในมิติด้านความมีอิสระในการทำงานมีความสัมพันธ์ในทางลบกับความแปลกแยกในการทำงานทั้ง 5 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความไร้อำนาจ, ภาวะความไร้ความหมาย, ภาวะความไร้บรรทัดฐาน, ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง

6.6 ทักษะคิดต่อการทำงานในระบบราชการในมิติด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานมีความสัมพันธ์ ในทางลบกับความแปลกแยกในการทำงานทั้ง 5 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความไร้อำนาจ, ภาวะความไร้ความหมาย, ภาวะความไร้บรรทัดฐาน, ภาวะของความรู้สึกโดดเดี่ยว และภาวะความแปลกแยกจากตนเอง

6.7 ระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวน วุฒิการศึกษา และทักษะคิดต่อการทำงานในระบบราชการทั้ง 4 มิติสามารถร่วมกันอธิบายความแปลกแยกทั้ง 5 ภาวะได้

7. นวัตกรรมเฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดค่านวัตกรรมเฉพาะสำหรับตัวแปรแต่ละตัว ดังต่อไปนี้

7.1 ทักษะต่อการทำงานในระบบราชการ หมายถึง ความรู้สึกเชิงประเมินค่าหรือการรับรู้ของพนักงานสอบสวนแต่ละคนมีต่อลักษณะของการทำงานภายใต้องค์กรในระบบราชการใน 4 มิติ ดังนี้

7.1.1 มิติด้านความจำเริญในการทำงาน (Routinization) หมายถึง การที่พนักงานสอบสวนรู้สึกว่าการที่ตนเองปฏิบัติอยู่นั้นมีความซ้ำซากและจำเจอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานดังกล่าวโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่การงานเป็นเวลานานหรือมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ดังกล่าว น้อยมาก

7.1.2 มิติด้านความเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผนในการทำงาน (Formalization) หมายถึง การที่พนักงานสอบสวนรู้สึกว่าตนเองจะต้องยึดระเบียบ กฎเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการทำงานอย่างเคร่งครัดตามที่ผู้บังคับบัญชาได้กำหนดไว้โดยไม่สามารถหลบเลี่ยงได้

7.1.3 มิติด้านความมีอิสระในการทำงาน (Autonomy) หมายถึง การที่พนักงานสอบสวนรู้สึกว่าตนเองมีโอกาใช้ความรู้ความสามารถของตนตามที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาในการตัดสินใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างอิสระโดยไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบการทำงานจากผู้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลา

7.1.4 มิติด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) หมายถึง การที่พนักงานสอบสวนรู้สึกว่าตนเองมีโอกาในการร่วมเสนอแนะความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายการทำงานและรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา

7.2 ความแปลกแยกในการทำงาน หมายถึง

7.2.1 ความไร้อำนาจ (Powerlessness) หมายถึง ความคาดหมายของบุคคลที่ว่าพฤติกรรมของเขาไม่สามารถกำหนดผลลัพธ์หรือสิ่งพึงพอใจที่เขาใฝ่หาได้ ความหมายในมิตินี้เนื่องจากสภาพการทำงานของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนั้น พนักงานสอบสวนไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดการทำงาน และกระบวนการตัดสินใจ ในการทำงานของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาลถูกควบคุมจากผู้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด พนักงานสอบสวนจึงมีความรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้ รู้สึกว่าชีวิตของตนเองอยู่ใต้อำนาจของผู้อื่นหรือสิ่งอื่น รู้สึกว่าตนไม่สามารถแก้ไขหรือทำอะไรกับสภาพชีวิตและสภาพสังคมที่เป็นอยู่ได้

7.2.2 ความไร้ความหมาย (Meaninglessness) หมายถึง ความคาดหมายของบุคคลที่ว่าการทำงานที่ใกล้เคียงความจริงถึงผลลัพธ์ใน อนาคตของพฤติกรรมของเขาไม่สามารถจะ

กระทำได้มันเป็นเรื่องที่งุนงงไม่มีความเข้าใจในเรื่องของสังคม ความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเขาไม่เข้าใจ และเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งเขาไม่อาจทำนายได้ ความหมายในมิตินี้เนื่องจากสภาพการทำงานของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาลนั้น ได้มีการคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากเกินไป การทำงานจึงได้ยึดหลักการแบ่งแยกการทำงานตามหน้าที่โดยการแบ่งการทำงานตามความถนัดเฉพาะอย่างมากขึ้น จึงทำให้เนื้อหาของงานลดลง การทำงานเกิดความจำเจ การทำงานจึงไม่ได้พัฒนาความสามารถและสติปัญญา การทำงานขาดการทำทนาย พนักงานสอบสวนไม่สามารถเลือกการตีความหมายของเหตุการณ์ที่ประสบอยู่ได้ และไม่สามารถแสดงพฤติกรรมโดยใช้สติปัญญาหรือความเห็นแจ้งของคนได้ จึงไม่สามารถคาดหมายผลที่เกิดจากการกระทำของตนโดยยึดหลักความเชื่อที่ให้กับด้วยความมั่นใจได้ พนักงานสอบสวนจึงมีความรู้สึกที่ว่าตนเองมีชีวิตไปวันหนึ่งๆ อย่างไร้จุดหมาย เมื่อหน่ายชีวิต และรู้สึกว่ากิจกรรมที่ตนทำอยู่เป็นสิ่งที่ไม่มีคุณค่า รู้สึกว่าตนใช้ชีวิตให้หมดไปโดยไม่ได้ทำอะไรให้เป็นประโยชน์

7.2.3 ความไร้บรรทัดฐาน (Normlessness) หมายถึง ความคาดหมายที่ว่า “วิถีทาง” หรือ “เครื่องมือ” อันไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมมีความจำเป็นเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งเป้าประสงค์หนึ่งๆ อันเป็นทัศนะที่ว่าบุคคลไม่ได้ผูกมัดกับมาตรฐานของสังคมในการกระทำอันนำไปสู่สิ่งซึ่งถือว่าเป็นเป้าประสงค์ของคนในสังคมนั้นๆ ความหมายในมิตินี้ เนื่องจากสภาพการทำงาน of พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาลนั้น ในการพิจารณาความคดีความหรือการเลื่อนขั้นขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา ในทางปฏิบัติมักพบว่าในการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้นต้องปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นตามกำหนดระยะเวลาของแต่ละคดี และปริมาณคดีที่รับผิดชอบมีมาก และประสบกับปัญหาในการประสานงาน หรือการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ทำให้พนักงานสอบสวนไม่มีเวลาดูแล หรืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บังคับบัญชา ซึ่งในการพิจารณาความคดีความชอบในสถานีตำรวจ ผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้พิจารณาโดยตรง และส่วนมากจะพิจารณาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายอื่นที่มาดูแลตนเองหรืออำนวยความสะดวกประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าและหากเปรียบเทียบขั้นเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสอบสวนแล้วนั้น จะพบว่ามีขั้นเงินเดือนต่ำกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายอื่นที่มีชั้นยศเท่ากัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้พนักงานสอบสวนที่ต้องการได้รับพิจารณาความคดีความชอบ ต้องสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้บังคับบัญชา หรือพยายามดำเนินคดีให้ความสะดวกตามการสั่งการของผู้บังคับบัญชาแม้ว่าจะขัดแย้งกับความถูกต้อง จึงทำให้รู้สึกว่าตนเองต้องปฏิบัติงานตามความต้องการของผู้บังคับบัญชามากกว่าความถูกต้อง ทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานเพื่อให้ถูกใจผู้บังคับบัญชา

7.2.4 ความโดดเดี่ยว (Isolation) ความหมายของความแปลกแยกในมิตินี้แบ่งย่อยออกเป็น 2 ประการ คือ

1) **ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม (Value isolation)** หมายถึง การให้คุณค่าต่อเป้าประสงค์หรือพฤติกรรมซึ่งถือว่ามีคุณค่าสูงสำหรับคนในสังคมอันเป็นการปฏิเสธ “ค่านิยมร่วม” ของสังคม

2) **ความโดดเดี่ยวทางสังคม (Social isolation)** หมายถึง ความคาดหมายในอันที่จะถูกปฏิเสธ หรือ ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมซึ่งมักจะแสดงออกในความรู้สึกเปล่าเปลี่ยวหรือรู้สึกว่าถูกปฏิเสธจากคนอื่น

ความหมายในมิตินี้ เนื่องจากสภาพการทำงานบางประการ เช่น การแบ่งการทำงานลักษณะงานที่จำเจ ทำให้พนักงานสอบสวนมีความรู้สึกแปลกแยกจากผู้ร่วมงาน คือความรู้สึกแยกตัวเองออกจากความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคล ทั้งในทางสังคมและอารมณ์ เป็นความรู้สึกโดดเดี่ยวและเป็นความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มบุคคล ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคมของพนักงานสอบสวนจึงหมายถึง ความรู้สึกทางลบต่อค่านิยมและการปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยึดถือเป็นสิ่งที่น่าปรารถนาและนิยมปฏิบัติ โดยเห็นว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องไร้สาระ รู้สึกแยกตัวเองออกจากค่านิยม และพิจารณาของกลุ่มไม่ชอบทำอะไรร่วมกับกลุ่ม รู้สึกอยากแยกออกไปจากสังคม

7.2.5 ความแปลกแยกจากตนเอง (Self-estrangement) หมายถึง ความขึ้นต่อ “รางวัล” ซึ่งคาดได้ในอนาคตของพฤติกรรมนั้นๆ กล่าวคือเป็นการยึดถือ “รางวัล” ซึ่งอยู่นอกเหนือไปจากกิจกรรมหรือพฤติกรรมโดยตัวของมันเอง ความหมายมิตินี้ เนื่องจากการทำงานของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาลนั้น เนื่องจากการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับคู่อริ 2 ฝ่าย อยู่เสมอ คือฝ่ายผู้เสียหายและผู้ต้องหา ดังนั้นในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนจะมีผลกระทบต่อคู่อริฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่เสมอ โดยเนื่องงานแล้วจะมีขั้นตอนการดำเนินงานไปตามกระบวนการของการสอบสวน แต่ในทางปฏิบัติมักไม่ได้มองเห็นผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน แต่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากคู่อริหรือการที่มีการวิ่งเต้นเพื่อหาช่องว่างของกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ในการอำนวยความสะดวกแก่คู่อริ จึงได้ทำให้เกิดการมองข้ามเนื่องงานแต่จะมุ่งหาผลประโยชน์จากการทำงานมากกว่า ทำให้เกิดความแปลกแยกขึ้น อันนำไปสู่การคอร์รัปชัน การเรียกรับผลประโยชน์อื่นใด จากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวน หมายถึง นายตำรวจที่มียศร้อยตำรวจตรีถึงพันตำรวจโทซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มาปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจนครบาล เพื่อทำหน้าที่สอบสวนคดีอาญาและจรรยาภายในกรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาการเป็นพนักงานสอบสวน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน เริ่มตั้งแต่เข้ามาปฏิบัติงานในสาย สอบสวนจนถึงระยะเวลาปัจจุบัน

วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาและประเภทของสถานศึกษาที่พนักงานสอบสวน สำเร็จการศึกษาจนถึงปัจจุบัน โดยมีทั้งระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับ ปริญญาตรี โดยระดับ ปริญญาตรี แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1. รัฐประศาสนศาสตร์ (รป.น.) สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อย ตำรวจและ 2. นิติศาสตร์บัณฑิต ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ

สถานีตำรวจนครบาล หมายถึง สถานีตำรวจ ซึ่งเป็นที่ทำการของพนักงานสอบสวน ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 กองบัญชาการตำรวจนครบาล

8. ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ทำการศึกษาตัวแปรความแปลกแยกในการทำงานในภาวะความ โดดเดี่ยวทางค่านิยม เนื่องจากประเด็นด้านค่านิยมเป็นแนวคิดที่ลึกซึ้งและกว้างขวางเกินกว่าจะ ค้นหาค่านิยมเชิงปฏิบัติการได้ เพราะผู้วิจัยไม่สามารถค้นหาค่านิยมร่วมของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 8 ได้ เนื่องจากการศึกษาประเด็นด้านค่านิยมควรได้รับการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology)